ויצא ד

א. אין דער היינטיקער סדרה ווערט דערציילט מיט א גרויסער אריכות, ווי יעקב אבינו זייענדיק בבית לבן, האט זיך באזונדערס אפגעגעבן מיט „צאן" — סיי זיין עבודה דארט איז געווען אלס רועה צאן, און סיי דער שכר וואס לבן האט אים פאר דעם געצאלט לבסוף איז געווען מיט צאן;

אזוי אז זיין (עיקר) רכוש איז געווען צאן און פון דעם איז ער נתעשר געווארן — „ויפרוץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות (און דורך דעם צאן האט ער אויך געהאט) ושפחות ועבדים וגמלים וחמורים"[1], ווי רש"י[2] איז מפרש: „מוכר צאנו בדמים יקרים ולוקח לו כל אלה"[3].

פונדעסטוועגן זעט מען אז אין פ' וישלח[4], ביי דער שליחות פון יעקב צו עשו'ן, ווערן דארט די פרטי הרכוש פון יעקב אויסגערעכנט מיט דעם סדר: „ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה גו'" — „צאן" נאך „שור וחמור"[5] — און ניט צאן אלס ראשית ועיקר קנינו; ובפרט אז עס איז אויך ניט ווי פריער, ווען דער פסוק דערציילט ווי יעקב איז אנטלאפן פון לבן'ען, וואס עס שטייט[6] „וינהג (פריער) את כל מקנהו (און ערשט דערנאך) ואת כל רכושו גו' מקנה קנינו[7] גו'".

ב. יעדער ענין אין תורה, איז א הוראה נצחית פאר יעדער אידן בכל מקום ובכל זמן. ובפרט די „מעשה אבות" וועלכע ווערן דערציילט אין תורה[8] — ועל אחת כמה וכמה אן ענין וואס פארנעמט כמעט א גאנצע סדרה — וואס זיינען „סימן לבנים", א נתינת כח צו דער עבודה פון די „בנים", בני אברהם יצחק ויעקב.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז די פרטים הנ"ל אין יעקב'ס פארנעמען זיך מיט צאן

— (א) אז דוקא „צאן" האט געבראכט דעם „ויפרוץ האיש מאד מאד"; (ב) לאידך, כאטש אז „צאן" איז געווען עיקר רכושו, האט ער אבער פארביטן (א טייל פון) זיין צאן אויף „שפחות ועבדים וגמלים וחמורים", (ג) אין זיין שליחות צו עשו'ן האט ער דערמאנט „צאן" נאך „שור וחמור" —

זיינען דא אין דער עבודה רוחנית פון יעדער אידן.

ג. וועט מען דאס פארשטיין בהקדים וואס עס שטייט אין מדרש[9] ויעגן דעם פארבונד צווישן אידן מיטן אויבערשטן: „הוא לי לאב ואני לו לבן . . הוא לי לרועה . . ואני לו לצאן". איז ידוע די שאלה אין דעם: וויבאלד אז אידן זיינען ווי א „בן" צום אויבערשטן, וואס קען דא צוגעבן דאס וואס זיי זיינען ווי „צאן" — ואדרבא, וואס פאר אן ערך האט די חביבות פון צאן ביי זייער רועה לגבי דער חביבות פון א בן ביי זיין אב?

1) פרשתנו ל, מג.
2) עה"פ.
3) ראה תו"ח פרשתנו (ל, ג).
4) לב, ו.
5) ראה גם בחיי שם. ועוד.
6) פרשתנו לא, יח.
7) כפרש"י שב: מה שקנה מצאנו עבדים ושפחות וגמלים וחמורים.

8) ראה לקו"ש ח"ה ע' 69 ואילך.
9) שהש"ר פ"ב, טז (א).

שטייט אויף דעם דער ביאור[10], אז היא הנותנת:

דאס וואס מ'רופט אן אידן בשם „בנים", ווייזט אז זיי זיינען א מציאות לגבי דעם „אב" (דעם אויבערשטן); און אע"פ אז דער פארבונד פון א נשמה מיטן אויבערשטן איז ניט ווי א „בן" למטה וואס „נהי' מהות בפ"ע" פון דעם אב, נאר די נשמה איז „כולא חד (מיטן אויבערשטן) ואינה נפרדת ממנו ית' כלל"[11] — איז דאך אבער דער עצם תואר „בן" א באווייז, אז דאס איז כאילו ווי א צווייטע מציאות (ניט דער „אב"), און זיין מציאות וחביבות האט אן ערך ותפיסת מקום ביים אב — וואס דאס קען מען זאגן נאר לגבי דעם אור אלקי פון סדר השתלשלות[12], וואס איז א שורש ומקור אויף נבראים, און דערפאר זיינען זיי דארט תופס מקום.

אבער לגבי דעם אור אלקי שלמעלה מהשתלשלות, איז — „גם בן ואח אין לו"[13] — עס איז ניט שייך צו זאגן אז ס'איז דא וועלכע ס'איז מציאות אויסער אים; און לגבי אים ווערן אידן (וחביבותם) פארגליכן צו צאן, וואס זייער מציאות (ווי אויך זייער חביבות) האט ניט קיין ערך לגבי דעם מהות פון רועה.

אבער לאידך גיסא, איז דאס גופא א באווייז אויפן גודל העילוי פון אידן, אז אויך אין דער דרגא פון אלקות וואו ס'איז ניטא קיין נתינת מקום אויף דער מציאות פון נבראים — „גם בן ואח אין לו" — אויך „דארטן" איז דא די חביבות צו אידן[14];

נאר די חביבות זייערע איז ניט מצד זייער „מציאות", נאר פארקערט — מצד זייער עוצם הביטול צום אויבערשטן, וואס דוקא דער ביטול איז א כלי צום אור אלקי שלמעלה מהשתלשלות, כמש"נ[15] „מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח".

און אויך דער ענין — דער עוצם הביטול — איז מרומז אין דעם וואס אידן זיינען געגליכן צו צאן. ווארום, ווי מ'זעט במוחש, איז אין צאן דא די טבע הביטול מער ווי בא אנדערע מיני בהמה[16].

ד. די צוויי תוארים פון אידן — „בן" און „צאן" — זיינען מרמז אויף צוויי אופנים אין עבודת האדם[17]:

בחי' בן איז די עבודה פון לימוד התורה, וואס עיקרה איז — די הבנה והשגה שבמוח (אין וועלכער דער אדם הלומד פילט זיך אלס א מציאות — ער נעמט תורה דורך זיין פארשטאנד).

און אע"פ אז כדי ער זאל בלימודו מכוון זיין צו אמיתתה של תורה, צו חכמתו ית', מוז ער שטיין אין א תנועה

10) לכללות סעיף זה — ראה אוה"ת ראה ע' תשפד-ה. ע' תשצה ואילך.
11) לקו"ת ר"ה סב, ד.
12) להעיר גם מדרמ"צ (ד, א-ב) דענין היחוד והזווג לא יתכן למעלה מאצילות, עיי"ש.
13) קהלת ד, ח.

14) עד שהמלכה על כללות הבריאה היתה בנשמותיהן ש"י (ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג. וראה לקו"א ואו"ת להה"מ בתחלתן. נת' בלקו"ש חט"ז פ' החודש (תשל"ט) סעיף ו).
15) ישעי' נז, טו.
16) לקו"ת אמור לז, סע"א ואילך. תו"ח פרשתנו לא, ב. וישלח מא, רע"א. אוה"ת וישלח רכח, ב. אוה"ת ראה שם (ע' תשצו).
17) לכללות סעיף זה — להעיר ממשנ"ת (קונטרס מוצאי ש"פ ח"ש תשל"ח סכ"ה ואילך) בביאור מרז"ל (ב"ר פ"ס, ח. פרש"י ח"ש כד, מב) „יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים". ולהעיר מאוה"ת ראה שם ע' תתא (ושם, שצאן הר"ע עסק התפלה. וראה בקונטרס שם הערה 62).

פון ביטול — דוקא דורך „ונפשי כעפר לכל תהי'" קען זיין „פתח לבי בתורתך"[18] (וכידוע בענין „ברכו בתורה תחלה"[19]) — איז דאָס נאָר וואָס דער ביטול איז אַ יסוד והקדמה צו לימוד התורה: אָבער דער לימוד התורה גופא איז דאָך (ניט מיט ביטול, נאָר פאַרקערט) מיטן כח השכל דוקא.

„צאן" ווייזט אויף דער עבודה פון „בירורים". „צאן" איז פון לשון „יציאה"[20] — „אַרויסגיין" פון די ד' אמות של תורה און פאַרנעמען זיך מיט עניני העולם צו מאַכן פון זיי אַ דירה לו ית' בתחתונים.

און דוקא די עבודה ברענגט אַרויס דעם אמת'ן ביטול פון אַ אידן צום אויבערשטן — די יציאה („צאן") פון זיין מציאות. וואָרום דאָס איז אַן עבודה וואָס אַ איד טוט זי ניט צוליב זיך, צוליב זיין שלימות און עלי'.

(וואָרום, אדרבה, דער עצם פאַרנעמען זיך מיט עניני העולם איז אַ ירידה פאַר אים, ער דאַרף מפסיק זיין פון לימוד התורה, אין וועלכן עס זיינען אַריינגעטאָן זיינע העכערע און איידלערע כחות הנפש, און זיך מתעסק זיין אין עניני עשי')

נאָר בלויז כדי צו אויספירן דעם אויבערשטנ'ס כוונה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים[21].

ה. דערמיט וועט מען פאַרשטיין דעם קשר ושייכות פון ענין הצאן צו עבודתו של יעקב בבית לבן.

דער חילוק צווישן עבודת יעקב אין דעם זמן וועגן וועלכן עס רעדט זיך אין פ' תולדות און עבודתו ווי זי ווערט אַרויסגעבראַכט אין פ' ויצא[22]:

אין פ' תולדות רעדט זיך וועגן דער צייט וואָס עבודת יעקב איז געווען בבחי' „בן" — „ויעקב איש תם יושב אהלים", „אהלו של שם ואהלו של עבר"[23]; און אויך בסוף הסדרה, וואו עס ווערט דערציילט אַז יעקב האָט געמוזט אַנטלויפן פון בית אביו, איז ער ניט אַוועק פון אהלה של תורה, נאָר אדרבה, „נטמן בבית עבר י"ד שנה"[24] און דאָרט געלערנט תורה.

אין פ' ויצא אָבער רעדט זיך וועגן דעם ווי ויצא יעקב, ער איז אַרויס פון די ד' אמות של תורה און איז אָנגעקומען קיין חרן — חרון אף של מקום בעולם[25], אין בית לבן הארמי; און דאָרט האָט ער געאַרבעט אַלס רועה פון צאן לבן (אויך) כפשוטו, און אין אַן אופן פון „בכל כחי עבדתי גו'"[26] (ביז אַז מ'לערנט אָפּ[27] פון יעקב'ן ווי אַזוי אַ פועל דאַרף אַרבעטן פאַר זיין בעה"ב);

און דוקא די עבודה — אַז ניט קוקנדיק אויף דעם גודל ההעלם וההסתר

18) ברכות יז, א: אלקי נצור כו'.

19) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב. נת' לעיל ע' 3 ואילך, וש"נ. ובכ"מ.

20) תו"א פרשתנו כג, ג. תו"ח פרשתנו לח, ב. שם ר"פ וישלח. אוה"ת שם רכה, א.

21) ראה עד"ז לעיל ע' 247 והערה 34. וראה שם (ע' 248-9), שעילוי זה בהנשמה (מה שע"י עבודת הבירורים מגעת לבחי' הביטול) — נוגע להשלמת הכוונה דדירה בתחתונים. כי כדי שעבודת האדם תפעול שהתחתונים יהיו דירה לו ית', לו לעצמותו — שזהו מצד זה שדוקא בעוה"ז ישנו הביטול ד„אין עוד" — צ"ל העבודה בביטול לגמרי, מעין הביטול ד„אין עוד", ע"ש.

22) בהבא לקמן — להעיר מתו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"כ ואילך.

23) תולדות כה, כז. ב"ר ופרש"י עה"פ.

24) פרש"י ס"פ תולדות. ממגילה טז, סע"ב ואילך. סדר עולם פ"ב.

25) רש"י ס"פ נח.

26) פרשתנו לא, ו.

27) רמב"ם הל' שכירות בסופו. שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שאלה ושכירות סעיף כ.

בבית לבן, איז יעקב ניט נתפעל געוואָרן, און „עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי"[28], און ער האָט דאָרט אויפגעשטעלט די שבטים שבטי י"ה אין אַן אופן פון „מטתו שלימה"[29] — די עבודה האָט אַרויסגעבראַכט דעם תכלית הביטול פון יעקב'ן.

ווי"ל אַז דאָס איז דער טעם (פנימי) וואָס דער עיקר פונעם רכוש וואָס יעקב האָט פאַרדינט און מיטגענומען פון בית לבן איז געווען צאן דוקא — ווייל אין „צאן" איז מרומז דער עילוי רוחני צו וועלכן ער איז צוגעקומען דורך עבודתו בבית לבן — דער ענין הביטול[30], כנ"ל.

[און דאָס איז אויך דער דיוק הלשון „ויפרוץ האיש מאד מאד" — פון לשון פירץ גדר — ווייל דורך ביטול (צאן) איז מען פורץ די גדרים פון סדר השתלשלות און מען קומט צו צום אור אלקי וואָס האָט ניט קיינע הגבלות — „מאד מאד" (ב' פעמים „מאד")[31];

ביז — ווי חסידות[32] טייטשט אָפּ די פסוקים[33] „והחליף את משכורתי עשרת מונים גו' אם כה יאמר נקודים יהי' שכרך גו' עקודים גו'" למעליותא — אַז יעקב בעבודתו האָט ממשיך געווען „עצמות רצון המאציל" וואָס איז העכער פון התחלקות וציור, און דערפאַר האָט זיין שכר געקענט נחלף ווערן פון איין ציור צום צווייטן].

ו. כשם ווי אין דער עבודה פון „בן", וואָס ענינה איז מיט הבנה והשגה („מציאות"), מוז אויך זיין דער ענין הביטול (כנ"ל ס"ד) — עד"ז איז אויך לאידך גיסא, אַז אין דער עבודה פון „צאן", וואָס (עיקרה) איז ביטול, מוזן זיין (די פעולות פון) אַלע כחות הנפש, זיין „מציאות":

ואדרבה: מיט ביטול ושפלות אַליין קען מען ניט לוחם זיין קעגן דעם העלם והסתר העולם, נאָר עס מוז זיין — ווי די הוראה אין אָנהויב פון אַלע פיר חלקי הטור (ושו"ע[34]) — „עז כנמר כו' גבור כארי", אַז מ'דאַרף נוצן די מדת העזות[35] „שלא להתבייש מפני בני אדם המלעיגים", און די מדת הגבורה „להתגבר[36] על יצרו לנצחו כגבור המתגבר על שונאו לנצחו ולהפילו לארץ"[37].

נאָר דערביי דאַרף מען זיך באַוואָרענען, אַז דאָס זאָל געטאָן ווערן אַלס תוצאה פון זיין ביטול צום רצון העליון. אויב די גבורה וכו' איז מצד זיין אייגענער ישות, איז

(נוסף אויף דעם, וואָס ווען מ'איז לוחם מיטן תוקף פון דער אייגענער מציאות, קען מען ניט וויסן ווער וועט מנצח זיין די מלחמה, ס'איז מעגלעך אַז

28) וישלח לב, ה ובפרש"י שם.

29) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא. וראה פסחים נו, א. ספרי ואתחנן ו, ד. ועוד.

30) וראה בארוכה תו"ח פרשתנו (ל, ג ואילך) — השייכות למדתו של יעקב דוקא, מדת הרחמים.

31) ראה תו"א פרשתנו כג, ג. תו"ח וישלח לט, ד.

32) תו"א ס"פ פרשתנו. תו"ח פרשתנו לח, א־ב.

33) פרשתנו לא, ז־ח.

34) אדה"ז במהדו"ת. — משא"כ במחבר ושו"ע אדה"ז מהדו"ק שם: יתגבר כארי כו'. וברמ"א שם (ושו"ע אדה"ז שם ס"ג) „ולא יתבייש כו'" (ולא הזכיר ענין העזות. אלא שבשו"ע אדה"ז שם מסיים „ומ"מ לא יענה דברי עזות כו'", כבהערה הבאה). ואכ"מ.

35) אלא ש„לא יענה דברי עזות כו' שלא יקנה קנין בנפשו כו'" (שו"ע אדה"ז שם. מב"י שם). ולהעיר ממרז"ל שישראל עזין שבאומות (ביצה כה, ב).

36) לשון אדה"ז במהדו"ת שם.

37) להעיר גם מ„ויגבה לבו בדרכי ה'" (דה"ב יז, ו. תו"א צא, ב. קיט, ג ואילך. לקו"ת במדבר טו, ג. ובכ"מ).

דער צד שכנגד האָט אין זיך מערער פון דעם סוג עזות און שטאַרקייט — איז)

דאָס היפך הקדושה, ובמילא קען אַזאַ הנהגה ניט זיין קיין ריכטיגער סיוע אין זיין מלחמה מיט מלעיגים און מנגדים לתורה ומצות,

דוקא ווען ער פירט זיך אַזוי דער־פאַר וואָס אַזוי האָט אים תורה געהייסן, דאַן איז דאָס די עזות וגבורה וואָס איז מנצח דעם מנגד.

ויש לומר, אַז דאָס איז אויך דער טעם פנימי וואָס דער טור (און אַזוי אויך דער אַלטער רבי בשולחנו[38]) ברענגט אויך דעם נאָמען פון דעם בעל המאמר „עז כנמר כו'" — „יהודה בן תימא":

דאָס קומט צו מרמז זיין[38*], אַז די הוראה פון „עז כנמר כו'" איז אַ הנהגה ראוי' ווען זי קומט פון „יהודה בן תימא" — יהודה מלשון הודאה, די עבודה פון הודאה וביטול[39]; און ס'איז ניט מספיק אַז דער ביטול זאָל זיין בלויז ווי אַ הקדמה בתחילת העבודה, נאָר דער „יהודה" דאַרף זיין „בן תימא" — דער ביטול דאַרף זיך (נאָכאַנאַנד) „אַרויס־זאָגן" אין דער הנהגה פון „עז כנמר כו'"[40]. וואָרום וויבאַלד אַז מען שטייט אין דער תנועה פון עזות וגבורה קען מען אַריינפאַלן אין פשוט'ער עזות פון ישות ח"ו[41].

ז. און דאָס איז דער ביאור אין די פרטים הנ"ל (סעיף א' וב') אין צאן יעקב:

אע"פ אַז כללות עבודתו (ורכושו) איז געווען צאן (ביטול), כנ"ל, האָט ער זיך אָבער דערמיט ניט באַנוגנט, נאָר ער האָט אויך אַריינגענומען אין זיין רכוש „שפחות ועבדים וגמלים וחמורים" — ווייל כדי צו דורכפירן כדבעי די עבודת הבירורים, (ובפרט דערנאָך די בירורים פון עשו), זיינען נויטיק אַלע פאַר־שידענע פרטי ואופני העבודה (וועלכע זיינען מרומז אין די ענינים הנ"ל[42]).

נאָר אין דעם זיינען געווען צוויי באַ־וואָרענישן:

א) די הגדלת הרכוש מיט די פרטים נוספים האָט יעקב קונה געווען מיט און דורך דעם (אומבייט פון דעם) צאן — זיי זיינען ניט געקומען ווי אַן עבודה פאַר זיך, נאָר אַלס תוצאה פון עבודת הביטול.

ב) אויך נאָכדעם האָט ער ניט פאַר־קויפט דעם גאַנצן צאן און פאַרביטן מיט אַנדערע קנינים, נאָר אדרבה, דער צאן איז אויך דעמאָלט געבליבן עיקר רכושו. וואָרום אויך ווען מ'איז אַריינגעטאָן אין דער מלחמה מיטן העלם והסתר העולם, וואָס פאָדערט תוקף וגבורה כו', מוז בלייבן דער הרגש הביטול אַן ענין עיקרי.

ח. עפ"ז איז אויך פאַרשטאַנדיק וואָס אין דער שליחות צו עשו'ן ווערט דער

---

38) בטור דרכו להביא מרז"ל בשם אומרם. אבל אי"ז דרכי של אדה"ז בשולחנו.

38*) ידוע הרמז דמתחיל ביהודה, דשם הוי' בו (ראה סוטה י, ב. לו, ב), שהוא בן תימא (דכל התורה).

39) תו"א ר"פ ויגש (מד, א) ור"פ ויחי.

40) ויש לומר שבזה דוקא מתבטא אמיתית • ענין הביטול, שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן גם התנועה דעזות (שבחיצוניות הוא היפך ענין הביטול) אינה בסתירה להביטול.

*) להעיר מקה"י ע' יהודה בן תימא: תמא אותיות אמת חתן אמת ליעקב.

41) שלכן צ"ל זהירות „שלא יענה דברי עזות כו'" (ראה לעיל הערה 35).

42) ראה תו"א ר"פ וישלח. תו"ח שם מב, ד.

פרט פון „צאן" ניט געשטעלט אַלס ערשטער פון די אויסגערעכנטע פרטי הרכוש — כאָטש אַז דאָס איז געווען עיקר רכושו:

מיט זאָגן „ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" האָט יעקב געוואָלט דער־מאָנען די זכיות[43] און כוחות נעלים וואָס וועלן אים ביישטיין, און דערמיט אָפּ־שרעקן עשו'ן פון צו טאָן וואָס עשו האָט געוואָלט טאָן.

און דעריבער האָט ער ניט מקדים געווען דעם פרט פון צאן, וואָס ווייזט אויף טבע הביטול והשפלות וההכנעה — ווייל כדי צו אָפּשרעקן עשו'ן, דאַרף ער (עשו) בעיקר און צום אַלעם ערשטן דערהערן דעם תוקף פון יעקב[44]: ער דאַרף טאַקע וויסן אַז ביי יעקב איז דאָ צאן — ד.ה. ענין הביטול, ובמילא איז זיין תוקף ניט קיין אייגענער, נאָר ס'איז אַ תוקף דקדושה — אָבער מיט וואָס שרעקט מען אים אָפּ — מיט תוקף.

דאָס איז אָבער נאָר בנוגע צו דעם וואָס דער צד שכנגד דאַרף דערהערן. פאַר זיך אַליין דאַרף מען וויסן און געדענקען דעם אמת, אַז דער תוקף איז אַ תוצאה פון ביטול, ואדרבה — דער עיקר רכוש פון אַ אידן איז צאן דוקא[44].

ט. די איינפאַכע הוראה פון כל הנ"ל (בדורנו זה) איז: עס מוז זיין דער סדר עבודה פון „ויצא" — אַרויסגיין און ליכטיק מאַכן די וועלט. מען דאַרף און מען מוז פריער האָבן די הכנה פון לימוד התורה באהלי שם ועבר, מ'דאַרף אָבער צוקומען צו „ויפרוץ האיש מאד מאד", מלאו את הארץ וכבשוה[45], מוז מען אַרויסגיין אין „ארץ" און פאַר־נעמען זיך מיט באַלייכטן די וועלט[46].

ואדרבה, „בעתים[47] הללו בעקבתא משיחא" איז דער עיקר העבודה דוקא אין עשי', משא"כ בזמן הש"ס ווען עס איז געווען אין תלמוד תורה[47], ע"ד דעם פסק דין אין שו"ע[48], אַז היינטיקע צייטן איז ניטאָ די מציאות פון „תורתו אומנתו" (די דרגא פון רשב"י וחביריו), אפילו ניט ביי אַ מיעוט פון אידן — ווייל עיקר העבודה בזמן הזה איז אין עשי', מעשה הצדקה.

ובפרט בדורנו זה, וואָס אָט די התעס־קות — צו אויפזוכן אידן וואָס בלאָנדזשען אין חושך הגלות און זיי אוועקשטעלן בקרן אורה פון נר מצוה ותורה אור — באַשטייט בעיקר ניט אַזוי אינעם אויפטו צי מאַכן פון אַן עם הארץ אַ למדן, פון אַ קלענערן למדן אַ גרעסערן, פון אַ מקיל במצות אַ ירא־שמים בתכלית, נאָר אין דעם ענין פון הצלת נפשות ממש!

מען איז מציל דעם נפש פון דעם אידן ובניו כו', עד סוף כל הדורות, אַז זיי זאָלן בלייבן אידן און פירן זיך (אָנ־הייבנדיג עכ"פ בנוגע למעשה) ווי אַ איד דאַרף זיך פירן.

יו"ד. נאָך אַ נקודה אין דעם: כדי אַז די עבודה זאָל זיין בהצלחה רבה, מוז עס געטאָן ווערן מתוך ביטול; מ'דאַרף עס טאָן כדי צו אויספירן די שליחות פון אויבערשטן צו באַלייכטן דעם חושך הגלות.

---

43) ראה ב"ר פע"ה, ו. שם, יב. יפה תואר שם. יראה אלשיך ומגלה עמוקות עה"פ ויהי לי שור גו'. ועוד.

44) להעיר גם מתו"ח וישלח מ, סע"ד.

45) בראשית א, כח.

46) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 788 ואילך.

47) אגה"ק סו"ס ט.

48) ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח סו"ס קו.

בשעת מען טוט די עבודה מתוך ביטול, איז זי ניט אויסגעמאָסטן לויט די מדידות והגבלות פון טבע און געשמאַק: ס'איז באַ אים ניטאָ קיין גרויסע נפק"מ וואוהין דער אויבערשטער שיקט — אין יעדער אָרט ומצב וואו די השגחה עליונה פירט, און באַ יעדן סוג אידן מיט וועלכע ער קומט אין פאַרבינדונג, לייגט ער זיך אריין מיט אַלע כוחות און בכל התוקף צו אויפשטעלן „תלמידים הרבה"[49], למעלה ממדידה והגבלה, אין אַן אופן פון „ויפרוץ האיש מאד מאד".

און בשעת מען גייט מיט דער הנחה אַז מ'דאַרף אויספירן דעם אויבערשטנ'ס שליחות, איז מען מצליח מיט אַלע סוגי תלמידים — „אם כה יאמר נקודים גו'" און „אם כה יאמר עקודים גו'", איז — „וילדו כל הצאן גו'", אַלע תלמידים וואַקסן אויס כדבעי, און נאָכמער „פרות ורבות יותר משאר צאן"[50], און ס'איז „מטתו שלימה" — ס'איז ניטאָ קיין דופי ח"ו אין בניו־תלמידיו.

און דאָס גרייט צו יעדן איד און אַלע אידן צו דער גאולה האמיתית והשלימה, וואָס באַ דער גאולה וועט קיין איין איד ניט בלייבן אין גלות, ווי דער יעוד „ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"[51], און „קהל גדול ישובו הנה"[52], בקרוב ממש.

(משיחת יו"ד כסלו תשל"ז)

---

49) אבות פ"א מ"א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1180.

50) פרש"י פרשתנו ל, מג.

51) ישעי' כז, יב. וברש"י נצבים (ל, ג): אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו.

52) ירמי' לא, ז.

ויצא ה

א. עס איז ידוע דער פתגם פון רבותינו נשיאינו[1] אַז באַלד נאָך שמח"ת (ושבת בראשית)[2] הויבט זיך אָן דער סדר העבודה פון „ויעקב הלך לדרכו"[3] — אַ איד גייט צו זיין דרך (וסדר העבודה) פון דעם גאַנצן יאָר.

און ווי גערעדט שוין כמה פעמים[4] דער ביאור אין דעם: במשך חודש תשרי זיינען אידן פאַרנומען בעיקר מיט עניני קדושה (די ימים טובים ומצות שבהם און די הכנות צו זיי); נאָכן חודש תשרי גייט מען אריין אין וואָכעדיקע טעג און וואָכעדיקע ענינים — רוב טעג זיינען ימי החול וואָס אין זיי זיינען די מערסטע אידן פאַרנומען מיט עסק הפרנסה וכו'.

און אָט דער איבערגיין פון דער עבודה פון חודש תשרי צו דער עבודה פון כל השנה איז מרומז אין „ויעקב הלך לדרכו", וואָס די הדגשה פון וואָרט „לדרכו" — צו זיין וועג — אַנטהאַלט אין זיך אַ תוכן פון צוויי קצוות: פון איין זייט ווערט דערמיט אָנגעדייט, אַז דער וועג, אויף וועלכן אַ איד גייט אין דער וואָכעדיקייט פון גאַנצן יאָר נאָך תשרי, איז ניט ווי דער וועג פון חודש תשרי, נאָר „דרכו" — זיין (דעם מענטשס) וועג: דעם גרעסטן טייל פון טאָג איז אַ איד פאַרנומען מיט פרנסה, עסן און טרינקען און שלאָפן[5] א.אַ.וו. — און אין דעם וועג זעט זיך ניט (בגלוי) קיין הייליקייט. אין דעם איז, לכאורה, ניטאָ קיין אונטערשייד צווישן אַ אידן און אַ ניט־אידן.

לאידך, אין דעם זעלבן וואָרט „לדרכו" ווערט אונטערגעשטראָכן אַז דער וועג אין וועלכן דער איד גייט במשך דעם גאַנצן יאָר איז „דרכו": זיין וועג — יעקב (אבינו)'ס באַזונדער דרך, וואָס ער האָט אויסגעטראָטן פאַר אַלע אידן: ד.ה. אויך דער וואָכעדיקער דרך פון אַ אידן, זיין גאַנג און אויפפירונג במעשיו, במאכלו ובמשקהו כו' ובמשאו ובמתנו וכו'[6], איז אַנדערש ווי ביי אַ ניט איד, להבדיל: ס'איז אין אַ אידישן אופן, אין אַן אופן פון „לשם שמים"[7] און „בכל דרכיך דעהו"[8].

און דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק די שייכות פון „ויעקב הלך לדרכו" צום זמן פון חודש תשרי — און מ'איז מכריז (כידוע המנהג בכ"מ) „ויעקב הלך לדרכו"[9] — וואָרום די נתינת כח וואָס אַ

---

1) ראה שיחות: שמח"ת תרפ"ו. שמח"ת תרצ"ז (אות יג). אחש"פ תרצ"ה (סה"מ תש"א ע' 240). יום שמח"ת תרצ"ט. ליל א' דחגה"ש תש"ח (סה"מ תש"ט ע' 173).

2) ראה הלשונות בשיחות הנ"ל. וראה שיחת מוצאי שבת בראשית תשל"ח (ס"ב ואילך) הדרגות והזמנים. ועיקר הענין ד„לדרכו" בעניני הרשות המבואר לקמן הוא במוצאי שבת בראשית. וראה שיחת מוצאי ש"פ נח תשל"ח הערה 15*. וראה לקמן הערה 35.

3) פרשתנו לב, ב.

4) ראה שיחת מוצש"ק בראשית תשל"ח (נדפסה בלקו"ש ח"ט בתחילתו). בשיחות שנסמנו בהערה 2.

5) בימות החול שאינו דומה להאכו"ש דשויו"ט.

6) להעיר מרמב"ם הל' דיעות רפ"ה. לקו"ד ח"ג תכא, א ואילך. תרה, א ואילך.

7) אבות פ"ב מי"ב.

8) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

9) ראה שיחה מוצאי שבת בראשית תשל"ח שהוא הנתינת כח כו' להעבודה.